

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE FEDERAL DEMOKRATİK ETYOPYA
CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI
TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN**

(Resmi Gazete ile yayımı: 7.5.2004 Sayı: 25455)

Kanun No
5156

Kabul Tarihi
29.4.2004

MADDE 1. - 16 Kasım 2000 tarihinde Addis Ababa'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Federal Demokratik Etyopya Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
FEDERAL DEMOKRATİK ETYOPYA CUMHURİYETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Bundan sonra "Taraflar" olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ve Federal Demokratik Etyopya Cumhuriyeti;

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının, diğer Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tâbi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tâbi tutulmasının gerektiği hususunda mutabık kalarak ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşma yapılması kararıyla, Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I

Tanımlar

İşbu Anlaşmada:

1. "Yatırımcı" terimi:

(a) Taraflardan her birinin yürürlükteki hukukuna göre vatandaşı sayılan gerçek kişiyi,

(b) Taraflardan her birinin hukukuna göre kurulmuş veya teşekkül etmiş ve idare merkezleri bu Tarafın ülkesinde bulunan şirketleri, firmaları ya da iş ortaklıklarını ifade eder.

2. "Yatırım" terimi, ev sahibi Tarafın ülkesindeki kanun ve nizamlara uygun olarak her türlü malvarlığını, bunlarla kısıtlı olmamak koşuluyla, özellikle aşağıdakileri kapsar.

(a) hisse senetleri, sermaye hisseleri ya da şirketlere iştirakin diğer şekilleri;

(b) yeniden yatırımda kullanılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili mali değeri olan diğer haklar;

(c) taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda ülkesinde söz konusu malın bulunduğu Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olarak tanımlandığı şekilde ipotek, tedbir, rehin ve diğer benzer haklar gibi diğer haklar;

(d) patentler, sınai tasarımlar, teknik prosesler gibi sınai ve fikri hakların yanında ticari markalar, peştemaliye, know-how ve diğer benzer haklar;

(e) doğal kaynaklarla ilgili imtiyazları da içerecek şekilde, kanun veya sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları,

Söz konusu terim yatırımın yapıldığı Tarafın ülkesindeki kanun ve nizamlarına uygun olarak yapılmış tüm doğrudan yatırımları kapsar. "Yatırım" terimi diğer Tarafın ülkesinde işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra yapılmış bütün yatırımları içerir. Bununla birlikte; Anlaşma, yürürlüğe girmesinden önce vuku bulan uyuşmazlıklardan kaynaklanan taleplere uygulanmayacaktır.

3. "Gelir" terimi, bir yatırımdan elde edilen, bunlarla kısıtlı olmamak kaydıyla; özellikle kâr, faiz, sermaye kazançları, royaltileri, ücretleri ve temettüleri ifade eder.

4. "Ülke" terimi;

(a) Federal Demokratik Etyopya Cumhuriyeti ile ilgili olarak; Federal Demokratik Etyopya Cumhuriyeti'nin uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde yargılama veya egemenlik haklarına sahip olduğu ülkeyi ifade eder.

5156

29.4.2004

(b) Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili olarak; ülkesini, karasularını, aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla yargılama veya egemenlik haklarına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Taraf diğer Tarafın yatırımcılarının ülkesinde yatırım yapması için teşvik edecek ve uygun koşullar yaratacaktır.

2. Her bir Tarafın yatırımcılarının yatırımları her zaman adil ve eşit muameleye tâbi tutulacak ve diğer Tarafın ülkesinde tam korumaya sahip olacaktır. Hiçbir Taraf bu gibi yatırımların yönetimini, sürdürülmesini, kullanımını, faydalanılmasını, genişletilmesini veya elden çıkarılmasını makul olmayan veya ayrımcı önlemlerle herhangi bir şekilde engellemeyecektir.

MADDE III

Yatırımlara Uygulanacak Muamele

1. Her bir Taraf, kendi ülkesindeki yatırımları ve bunlarla bağlantılı faaliyetleri, herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumda uygulanandan daha az elverişli olmayan koşullarda, ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak kabul edecektir.

2. Yatırım kabul edildiğinde, her bir Taraf bu yatırıma, kendi yatırımcılarının ya da herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarına, benzer durumda uygulanandan, hangisi daha elverişli ise, daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Taraflar ulusal mevzuatları çerçevesinde, bir yatırımın yapılması ve sürdürülmesi ile ilgili olarak diğer Tarafın ülkesine girmek isteyen her bir Tarafın şahıslarının giriş ve ikamet için başvurularını iyi niyetle inceleyecek; aynı muamele her bir Tarafın diğer Tarafın ülkesine bir yatırımla ilgili olarak girmeyi ve orada çalışmak amacıyla ikamet etmeyi isteyen vatandaşları için de uygulanacaktır. Çalışma izni başvuruları da iyi niyetle değerlendirilecektir.

4. İşbu maddenin hükümlerinin, Taraflardan herhangi birinin yapmış olduğu aşağıda belirtilen anlaşmalar üzerinde hiç bir etkisi olmayacaktır:

(a) halihazırda yapılmış ya da gelecekte yapılacak gümrük birliği, bölgesel ekonomik örgütlenme ya da benzer nitelikte uluslararası anlaşmalar;

(b) tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar.

MADDE IV

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kamu yararı amacıyla, ayrımcı olmayacak biçimde, zamanında, yeterli ve etkin tazminat ödeyerek, yürürlükteki hukuk çerçevesinde ve işbu Anlaşmanın III üncü maddesinde belirtilen genel ilkelere uygun olarak yapılan işlemler dışında, kamulaştırma, devletleştirme veya doğrudan veya dolaylı olarak benzeri etkileri yaratan uygulamalara maruz bırakılmayacaktır.

2. Tazminat kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin uygulanmasından veya öğrenilmesinden önceki gerçek değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmesiz olarak ödenecek ve V inci maddenin 2 nci paragrafında tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları; savaş, ayaklanma, iç karışıklıklar veya diğer benzer olaylar nedeniyle diğer Tarafın ülkesinde zarara uğrayan Taraflardan birinin yatırımcıları, diğer Tarafça, söz konusu zararların karşılanması bakımından kendi yatırımcılarına ya da herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına gösterdiği muameleden daha az elverişli olmamak kaydıyla, hangisi daha elverişli ise o muameleye tâbi tutulacaktır.

MADDE V

Ülkesine İade ve Transfer

1. Her bir Taraf, bir yatırım ile ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeriye ve dışarıya serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına kanun ve nizamlarına uygun olarak izin verecektir. Bu gibi transferler aşağıdakileri içerir:

(a) gelirler,

(b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen meblağlar,

(c) Madde IV çerçevesinde ödenecek tazminatlar,

(d) yatırımlarla ilgili kredilerden kaynaklanan ana para ve faiz ödemeleri,

(e) diğer Tarafın ülkesinde, bir yatırım ile ilgili uygun çalışma izinlerini almış olan bir Tarafın vatandaşlarının aldıkları maaş, ücret ve diğer gelirleri,

(f) bir yatırım uyumsuzluğundan kaynaklanan ödemeler.

2. Aksi yatırımcı ve ev sahibi Tarafça kararlaştırılmadıkça, transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimiyle ve transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE VI

Halefiyet

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı, ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın ilgili sigorta anlaşmasının şartlarından kaynaklanan her türlü halefiyeti diğer Tarafa tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırımcının kullanmaya yetkili olabileceği haklar dışında hiçbir hakkı kullanmaya yetkili olmayacaktır.

3. Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar, işbu Anlaşmanın VII nci maddesi hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE VII

Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasında, o yatırımcının yatırımı ile ilgili olarak çıkan ihtilaflar, yatırımcı tarafından ev sahibi Tarafa ayrıntılı bilgi içerecek şekilde yazılı olarak bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf uyuşmazlıkları, mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2. Eğer uyuşmazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir:

a) Ülkesinde yatırım yapılmış bulunan Tarafın Yetkili Mahkemesi veya Tahkim Heyeti; veya

b) Her iki Tarafın da imzacı olmaları halinde, Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (ICSID);

c) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim mahkemesi (UNCITRAL).

3. Tahkim kararı; uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Taraf verilen kararı milli hukuku çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE VIII

Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili her türlü uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu tür çözümlere ulaşmak için doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapmayı kabul ederler. Eğer Taraflar, aralarında uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı ay içinde bu yöntemle uzlaşmaya varamazlarsa, uyuşmazlık herhangi bir Tarafın talebi üzerine, üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Her bir Taraf talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanı'nın Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, atanmalarından itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa; Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu maddenin (2) nci ve (3) üncü paragraflarında belirtilen hallerde görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan Yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde, Tahkim Heyeti, uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti-hangisi daha sonra gerçekleşirse- son beyanlardan veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkan ve diğer hakemler tarafından yapılan harcamalar ve dava ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın VII nci maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmuş ve hala orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE IX

Yürürlüğe Girme

1. Her bir Taraf işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için ülkesinde gerekli Anayasal işlemlerin tamamlandığını yazılı olarak diğerine bildirecektir. İşbu Anlaşma iki bildirimden sonuncusunun tarihinde yürürlüğe girecektir. Anlaşma on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu maddenin 2 nci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, yürürlüğe giriş tarihinde mevcut olan yatırımlar yanında yürürlüğe giriş tarihinden sonra yapılan veya gerçekleşen yatırımlara da uygulanacaktır.

5156

29.4.2004

2. Taraflardan her biri yazılı olarak diğerk Tarafa bir yıl öncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirilebilir.

3. İşbu Anlaşma Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin diğerk Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekleşen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğerk bütün maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

Addis Ababa'da, 16 Kasım 2000 tarihinde İngilizce ve Türkçe dillerinde hepsi de asıl olarak imzalanmıştır.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ADINA

Mehmet KEÇECİLER

Devlet Bakanı

FEDERAL DEMOKRATİK

ETYOPYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ADINA

Tadesse HAILE

Genel Müdür

Etyopya Yatırım İdaresi

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
18	93	6
47	79	425
48	82	27:28, 35:49

I- Gerekçeli 419 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 82 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Plan ve Bütçe, Esas Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/609